

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарів: 29-26.
В СПРАВИ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

* Коли наприклад УНДО в розумінні „Слова“ не веде ніякої політики, то чому з ним веде таку авантюру боротьбу не тільки весь політичний польський табір, в усіх його політичних відмінках, де влади виключно, але й комунізм та всі інші машини (українські) чинники, що орієнтуються на якусь посторонню (неукраїнську) силу? Чому УНДО наслідатиме і найвідповідальніша українська партія? Невже тому, що не має асової політичної мети? Власне все називає! УНДО є тому такою величиною в українському політичному житті, що не веде ніякої опортуністичної політики ні в сторону Москви, ні Варшави, ні Берліна, а орієнтується на власні сили і далі тому, що має асо супротивляну програму національної політики, має асову політичну мету. Ця мета не му сить бути здійснена зараз, дин, завтра, за рік чи півтора. Але вона є асова та невідкладна. Вона безкомпромісова. А вся практична діяльність УНДО аодиться в буденній праці то того, щоб проващати оборонною рухов серед трудящого будня, підготувати силу, підготувати матеріал, викувати збірну волю народу для здійснення своєї програмової мети при відповідних, сприятливих обставинах.

Центрами українського православного руху у Польщі є: 1) Володимир Волинський, з того титулу, що там існує найстаріший український православний собор і що там живе д-р А. Рівнінський; 2) Луцьк, — осідок Брацтва; 3) Кременець, осідок духовної семінарії; 4) Берестя, місце перебування кількох членивих первоприказів; 5) Варшава, центр православної наддніпрянської еміграції у Польщі. Луцький з'їзд як Червона Комітет, який завершився вибором Церковного Комітету, об'єднав персонально представників усіх православних рухів. Однак не належого Промисливого руху. З'їзди великих промислових, Церковного Комітету зробили великий промах, неформально його зв'язав, як статутно товариство. Тому й Комітет був глибоко у поволі задоволення, а його моральне значення було тим менше, чим довгий час діяв його від луцького з'їзду. Спершу Комітет, ведучи справу міжсободитом, мав

Бодай доступ до міністерства освіти і віроповідань. Мал його так довго, як довго уряд ждав на виняснення його політ. фізіономії, звязуючи з нею певні відомі своїм розміром. Колиж підчас виборів д-р Річинський, замість фігурувати на листі БВ, ставив разом з ним Шатирським і Назаруком на ковальській листі ч. 18. і коли інші члени Церковного Комітету кандидували чи то під УНДО (Артемюк, «мучийки», Черкавський) чи від радикалів (Бондарук, Власовський). — до Комітету поставився порожи і уряд. В. воевода Мех просто не дозволив Комітету проявити ніякої організованої роботи. Таким робом спроба консолідації православних церковників розбилася. Але не в цьому лих: лих у вічних різницях догладів на шляхи боротьби за українську православну церкву та у згаданих специфічних прийомах влади церковників діячів.

Між православними церковниками все ще йдуть суперечки: чи домагається зразу „українізації“ церкви, себто всіх церковних відправ на українській мові, чи обмежитися спершу до „розмосковлення“ церкви, себто до введення лише української вимови старо-славянського тексту та повернута до старих обрядів. Очевидно, що це питання наскрізь теоретичне, бо на практиці і найбільші радикалісти т. зв. українізації йдуть на певні компроміси, як це доказала нещасна минулорічна серпнева умова Річинського з митрополитом. В питанні реформи адміністрації православної церкви обі групи церковників стоять за демократизацію і соборно-правничий адміністративний устрій. Зате поважні різниці викликає питання відношення церкви до держави: повна чи зумовна залежність церкви від держави, чи повна церква незалежність. Хоча це останнє питання є теж теоретичне, бо його розв'язка не лежить в руках українців, на практиці доводиться інколи до різниці поглядів на доцільність тих чи інших конкретних заходів. При інших своїх рішучих умовах життя православної церкви в Польщі, надто радикальне пропонування незалежності церкви від держави на практиці може довести навіть до творення самостійних церковних громад, які бучимто були б менше залежні від уряду та низинної-митрополитчої консисторії, до всьлякого рола сект, в остаточному висліді до анархії...

Та найголовнішою причиною браку єдності поміж українськими православними церковниками і браку ясної та послідовної скоординованої політики з їхнього боку, це згадані вже вгорі і так гарно нам відомі прийоми ризи влади всіх українців нагадлі, а хомсько-волинських наших братів зокрема. Загалом наприклад самого провідника українсько-православного руху, про якого стільки тепер пишеться у зв'язку з киненням на нього анатемою, д-ра Арсена Річинського. Типичний український індивідуаліст, людина рухлива й енергійна, однак на прочуд незрівноважена, яка залюбки любить своїх найближчих співробітників заснакувати „доконаними фактами“ та думати поважно з неповажним, обдумане з необдуманим, і яка стоючи на такому відповідальному становищі, як фактичний лідер поважної групи поважних людей, вважає можливим для себе співробітничати в „Українській Ниві“, і вичагати одночасно моральної підтримки від усієї

решти українського національного громадянства! (Мимоголомом кажучи, співпраця д-ра Річинського з „У. Нивою“ та її редакторами закінчилася так, як цього можна було сподіватися: в лютий місяць найважчий для д-ра Річинського час „У. Нива“ — очевидно по наказу згори — коштула свого недавнього співробітника, іменем якого робила собі популярність, та від цілої справи анатеми по одному зміла руки!).

Своєрідним показником „чесності з собою“ українських церковників є перехід голови луцького церковного з'їзду з 1926 р. п. Власовського до радикалів: як може людина погодити свою діяльність активного ідейного церковного діяча з приналежністю до політичної партії, якої найяскравішим рисою є боротьба з церквою? Ніде правди діти, в теж серед українських церковників одиниці, які на церковну роботу глядять крізь призму особистих шкурних інтересів.

Нема у відношенні українських церковників до своїх противників по польському та московському боці тої гідності, тої громадської мужності і тої послідовної непохитності, які однако можуть виробити пошану для себе та авторитет. Маленький приклад: останньої суботи відбувся у Варшаві збори православних українців для вислухання вільного про аватеку на д-ра Річинського та прийняття відповідних резолюцій. Із 3-х професорів теологічного православного факультету на тутешньому університеті, себто чейшо найбільш авторитетних православних церковників, на цих зборах бачили ми лише одного і то такого, який полав туди по неспорозумінню, а довідавшись про протестаційний характер зборів, на смерть перелякався і не знав куди йому діватися: якже так, а вже митрополит Денис — деж дека православного факультету і на участь на таких зборах може подивитися лихим оком!!!

— Пишемо про це все тому, бо вважаємо, що прийшов час, коли слід покінчити з забавою, яка занало дорого коштує мільйони українського православного населення, заналто дорого коштує одну з найповажніших сучасних проблем українського національного життя в Польщі. Пора перестати саянцію у власному гурті на порозі нової боротьби за санацію внутрі православної церкви. Згідно з інформаціями підписаного приготувались сходили українських православних церковників, які тепер самі вже інстинктивно почувають потребу консолідації та координації сил і праці. Гадаємо, що всі гіркі слова правди, — дано відомі вже нашим противникам, лише не нам — свідані повинні під адресою українських православних церковників людюво, яка не є ані православним, ані церковником, будуть арозумілі виключно як бажання допомогти справі, яка є дорогою усім нам, без різниці віроповідання, провінції та кордонів — українцям.

І. Кедрин.

Велика повінь в Іраку.

Ріки Евфрат і Тигр вийшли з берегів і затопили область Іраку. Наслідком несподіваної повені, тисячі людей потопилося. Летуні оповідають, що вся область покрита водою.

ЗАМІТКИ І ВІДГУКИ.

Монархо - консерватисти і „креси“.

Редактор монархістичного „Слова“ у Вильні пос. Мацкевич недавно (17. ч. м.) виступив із рефератом про національні питання в Польщі. Реферат відбувся в редакції газети „Дзень Польскі“ з ініціативи консервативної партії (Правіца Народова), що входить в склад Безп. Більоку.

На основі короткого звіту, помішеного в згаданому варшавському органі, пос. Мацкевич, вважає головною помилкою теперішньої польської меншостевої політики однакове відношення до всіх нац. меншостей. Ініціаторами польської меншостевої політики є Ст. Грабський і Ст. Тугут через проведення відомого язикового закону. Силою факту та політика мусіла з одного боку довести до більоку нац. меншостей і то більоку ірредентистичного характеру, а з другого боку до солідарності польських партій. Означена кожна національна меншість має свій окремий, своєрідний характер, який вимагає індивідуальних методів політичної роботи. Не всі меншості дозріли до назви „нація“, деякі з них мають тільки територіальне (?) значіння. Також не слід на віроповідну проблему тих меншостей дивитися як на засіб політичного торгу. Не слід допомагати до підсилення націоналізму серед тих меншостей, даючи їм підтримку в тій чи іншій національній церкві. Треба підтримати православну церкву на те, щоб тим чином зміцнити її в Росії, а головно зміцнити її в боротьбі з більшовизмом, змагаючи до вигнання того козира в інтересі великодержавної політики Польщі. Завдячуючись за об'єднанням усіх церков під крилами католицизму, пос. Мацкевич протриває ступеневому відриванню поодиноких її частин при допомозі „східно-слов'янського обряду“, бо це ослаблює вигляди на приєднання православної церкви як цілості.

Замість боротьби польського націоналізму (який з огляду на відродження Польщі став анархізмом) з меншостевими націоналізмами, по суті ірредентистичними, пос. Мацкевич заявляє за перестрою політичної структури громадянства, не по лінії національній — тільки по лінії суспільно-господарській. Під національним оглядом усі партії від правих до лівих повинні бути мішані.

Найважчим до вирішення є питання життєве й українське з огляду на традиції і національні змагання українців. На жаль, українці з цілості знаходяться сьогодні під знаком установленого колись зв'язку з Московією (переславський договір? — Ред.) вже без якого-небудь сліду польської орієнтації. Далеко легше є розв'язати питання німецьке і білоруське в Польщі.

Додатнім засобом державної асиміляції меншостей є здоровий імперіалізм та монархічна ідея, як основа державного зєднання етнографічно складних держав.

В дискусії над рефератом забирали голос

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

6)

Самоврядування.

IV. Діяльність повітової самоуправи в діяльності піднесення рільництва.

Найбільшу вагу прив'язує політика теперішнього уряду до переведення в життя своєї програми в діяльності піднесення рільництва. Зреалізування цієї програми має принести польській державі неймовірні користи, а саме усунути господарські труднощі держави і приєднати населення польських народів до ідеї польської державності. Одним засобом маєтсь досягнути і господарську і політичну користь.

Реалізаторами цієї, на думку авторів, великої у своїх наслідках програми мають бути міністерство внутрішніх справ та йому підчинені органи: воєводи та староости, як керівники повітової самоуправи.

Найважливіше завдання має виконати в тому лавні повітова самоуправа або, точніше кажучи, зовітові староости в характері керівників цієї самоуправи. Для зрозуміння програми уряду в діяльності піднесення рільництва є дуже важним об'єктом міністра внутрішніх справ Складковського з 14. серпня 1928 р. ч. 150 до всіх воєводів у справі організаційних форм праці територіального самоврядування над піднесенням рільництва. Перепоми коротко його зміст:

„Піднесення рільної культури в Польщі, а в слід за тим побільшення рільної продукції, невідступною сьогоднішньою зоб'яже навіть на задоволення потреб внутрішнього ринку, становить одну з підставових вишок господарської політики уряду. В цій акції підтримання рільної

продукції і піднесення рільної культури повинна взяти якнайвищу участь територіальна самоуправа. В порозумінні з міністрами рільництва і рільних реформ устійнює слідуючі організаційні напрями для діяльності самоврядування, які воєвода має доручити виконати самоврядуванню.

Щодо діяльності повітової самоуправи: 1) повітова самоуправа має наглядати над інтенсивним і всебічним розвитком рільництва в повіті і брати активну участь в акції підтримки рільництва; 2) найкращим тереном для всяких інвестицій слід признати села, де переведено комасацію, згадано село, що повстало наслідком плянкової парцеляції“ (Тому, що в нас скомазованих сіл є лише кілька, буде в практиці повітова самоуправа робити в Східній Галичині інвестиції в напрямку піднесення рільництва в мазурських колоніях). „3) треба старатись, щоб по всіх повітах при повітовій самоуправі повстали рільничі комісії, як помічні органи“.

Рільничі комісії мають:

- 1) випрацьовувати плянки діяльності повітової самоуправи в діяльності рільництва;
- 2) випрацьовувати прелімінарі видатків повітової самоуправи на ті цілі;
- 3) координувати діяльність повітової самоуправи і окремих рільничих товариств;
- 4) контролювати службовиків і заведення, які удержує повітова самоуправа для піднесення рільництва;
- 5) контролювати діяльність тих рільничих товариств, що користуються підмогами повітової самоуправи;
- 6) видавати опінії, щодо всіх справ, які припадають під обрання повітової самоуправи.

До рільничої комісії мають входити: 1) пред-

ставники повітової самоуправи, вибрані повітовою самоуправою зпоміж осіб, що мають фахову рільничу підготовку; 2) фахові державні урядники як ветеринарі і земельний комісар; 3) представники фахових рільничих товариств, запрошені самоуправою.

Маєтсь видати окремі інструкції, що означать, які завдання має виконувати повітова самоуправа безпосередньо, а які шляхом субвенціювання рільничих товариств. Фаховий інструкторський рільничий персонал має бути на утриманні повітової самоуправи. Під рільничими товариствами слід розуміти товариства рільничої освіти, кооперативи і союзи рільничих продуцентів“.

Стільки об'єктивні міністра Складковського про напрямні діяльності повітової самоуправи в діяльності піднесення рільництва.

Цей об'єктив не каже нічого про політичні цілі господарської програми уряду. Політичні конвенції впливають з нового напрямку польської політики, який зветься регіоналізмом. Програма регіоналізму повстала в 1927 р. з завдання регіоналізму прецизує об'єктивні міністра Складковського з 30. листопада 1927 р. ч. 209.

В практичному приноворенні в діяльності праці повітової самоуправи над піднесенням рільництва польський регіоналізм приймає до злікування українського господарського товариства „Сільський Господар“, до ослаблення української кооперативної організації всіх ступнів і всіх родів і до зосередження всієї праці над піднесенням рільництва в руках повітових староств. Повітова самоуправа має старатись, щоб вона сама або підтримувана нею товариства виконували завдання філії „Сільського Господаря“.

Приюту для чахотників.

Під розвагу українського громадянства.

Знаємо всі, що в недугу, які довго тривають і на випадок невилічання остаточно доводять до смерті. До тих недуг належить у першу чергу чахотка — сухоти.

Щож діється, поки смерть скоротить муки? Слабий на чахотку, як довго може, то ходить по-трохи, по-трохи навіть працює (чого не вільно), але врешті кладеється до ліжка і часом навіть товсто лежить, аж виличиться або умре. За той час такий хорий викладе великі міліони заразків, які через відлуги дістаються до інших осіб (найшкортше в оточення) і вони заражуються. Найнебезпечніше в ньому для дітей.

І для самого хорого не в без значіння, де він перебуває, чи в чистій кімнаті зі свіжим повітрям, чи в брудній, душний кучі, де повно пороку в випарів, що відбирають хорому апетит до їжі; а відомо, що коли людина не їсть, то слабеє і через те підготовляє ґрунт для недуги.

Крім вище згаданого, тобто небезпеки для інших зі сторони хорого та збивання себе самого, є ще третя річ, про яку мушу згадати, а саме: хора людина потребує постійної опіки; треба їй бере приглядати, годати, а навіть треба коло неї робити порядок. До того мусить бути одна, а навіть більше осіб. Коли це в часі вільним від роботи, то добре, але прийде горячий час праці, де кожна хвилина дорога, то час мусить бути змарнований, коли не хочеться лишити хорого на ласку й неласку долі.

Як в одному, так у другому і в третьому випадку можна бодай частинно зарадити лихові, а рада булаб така: вибудувати в кожній місцевості, а коли одна замала, то дві або й більше баньничих місцевостей вибудувати їм з двома або й більше кімнатами та кухнею й іншими потрібними убиканнями, де можна було би примістити таких недужих. Там малиб вони свіжий воздух, зюкції і краще (апетитніше) прилажжені харчі, а колиб заходила потреба, моглиб легше закупуватися і т. д. До такого дому слід наймити одну або дві особи, які постійно доглядалиб хорих і взагалі піклувалисб ними.

Раджу будувати такий дім в кожній місцевості, або для кількох найближчих на те, аби облекшити все. Тут можна достарити хорим харчів (розуміється, сирих) і це дається легше черевати, ніж платити грошми на випадок, колиб такий хорий лежав десь далеко. Друга неможливість справа, що харчі є ближче рідні, з якою можуть скоро бачитися. Це має для хорого безперечно велике значіння. Розуміється, час до часу мусів би до такого приюту приїхати лікар і уділити хорим фахових порад.

Скаже може хто, що будувати дім і держати обслугу — це дуже коштовна річ і через це тяжко її перевести. Я скажу, що ні, бо оплата одної чи двох осіб, які можуть припинувати навіть

20 хорих, вилісе аначно менше, як страта часу 20-тих або й більше осіб, які мусять бути при кожнім хорім зокрема. Це можна обчислити. Приймім, що страта часу одної особи вартує 2 зол. денно; в такому разі двадцять осіб страять 40 зол. Колиб видати на послугу у такім домі навіть 10 зол. денно, то ще такі 30 зол. (нехай лише 20 зол.) буде заощаджених. Це вилісе річно 11.000 зол., а як вже можна вибудувати такий дім на селі.

Крім того чисто матеріального хісна осягаємо лише згадане, а саме можемо заощадити поширенню чахотки і довести до кращих умов життя для хорих, які в таких умовах можуть скорше видужати, ніж коли будуть лежати у нечистій, тісній гамірній хаті.

Доми такі принесуть далеко більший хосен, ніж усілякі протичахотничі поради, які заводять держава.

Подаю це під розвагу широкого загалу, а бодай свідоміших наших громадян, які повинні зрозуміти вагу таких приютів. Подаю це передовсім під розвагу громадських урядів, які можуть це найлегше перевести в життя. Також Українське Гігієнічне Товариство, сподіюся, візьме це під розвагу і поширить у тім напрямі відповідну пропаганду, а також улаштує, як уже до того заале потреба, курси для вишколення послугачів (чок) до таких приютів.

На випадок переведення цього плану в життя і очевидних користей з таких приютів можнаб будувати подібні дома і для інших довготривалих часто безвихідних недуг.

Яворів, 9. травня 1929.

Д-р Степан Кушнір.

Тугут у справі бувш. мін. Чеховича.

У зв'язи з вістками часописів, що в середу на засіданні держ. трибуналу постановили відкинути домагання звільнити бувш. прем'єра Вартея і бувш. мін. Юркевича на свідків у процесі проти бувш. мін. скарбу Чеховича, член держ. трибуналу Тугут подав до відомо, що зголосив вогут сепаратум. Зробив це в справі постанови трибуналу а також щодо способу сформулювання постанови слідчим суддею.

Мін. Залеський не їде у Букарешт.

„Кур. Варш.“ повідомляє з Букарешту, що тамошнє мін-ство закорд. справ одержало вістку, що мін. Залеський мусить відложити речення своєї подорожі до Ромулі до осені ц. р. а причини нарад Ліги Націй у Мадриді.

Мін. Квятковський не уступає?

Пат уповажнена заявити, що вістка, подана часописами про недалеке уступлення мін. тор-

говлі та промислу Квятковського є неправдива. Мін. Квятковський їде в суботу до Познаня і в тамошньому університеті матиме відчит п. з. „Право побіди“ на госп. теми. Вчорашній „Роботник“ анову подав вістку, що мін. Квятковський таки уступає.

Коли буде реформа податків?

Аг. Вех, повідомляє, що відкликані зі союму проекти податкових законів, внесені кабінетом проф. Вартея, опрацьовують ланово в напрямі рівномірного розподілення податкових татарів на всіх податників. Праці над цим потребують мабуть до осені ц. р. і шоймо тоді передадуть їх соймові.

Напад на польського консула в Харкові.

Берлінські часописи а також Пат повідомляють, що дня 15. травня польського консула в Харкові Стебловського, коли він їхав автом і своїм секретарем Шостаном, обкинули намінами. При цьому аралли секретаря у сирани. Про це подію ген. польський консулат повідомив негайно повновласника нар. комісаріату закорд. справ у Харкові. Словнячий обов'язки повновласника Куліш висловив керонникові ген. консуляту р. Стебловському спочуття, опісля тогож дня звинувачив в консуляті два представники місцевої адм. влади та висловили й від себе спочування. Дня 17. травня повновласник нар. комісаріату закорд. справ у Харкові потвердив на письмі вислови спочування в приводу випадку та повідомив, що як винуватця арештували остаючого без опіки 13-літнього Ол. Болдеріва. Рівночасно повновласник повідомив, що Болдеріва переслали адм. шляхом до дому поправи. Керонник консуляту Стебловський признав тому справу подагодженою.

Дискусія над промовою Рикова.

Пятий аїд рад веде вже другий день дискусію над промовою Рикова. Дискусія як подає Пат, обмежується головню до складання заяв злочинності для центр. влади та комуністичної партії або торкається місцевих бочолоч. Кількох бесідників торкнулося мінлар. політики. Українське та білоруське делегація обвинувачували Польщу в агресивних, воєнничих планах а також у невиконанні риського договору та в бажанні відірвати Радянську Україну від рад. Союзу.

Аманула втік до Індії.

Бюро Вольфа повідомляє, що дня 22. травня король Аманула прийав із сімєю у брит. Індію. Вістку цю коментує мін. преса як остаточну побіду теп. короля Афгану Габібুলи.

ЮР. МІЛІЯНИЧ.

Здобуття південного бігуна.

I.

14. грудня 1911 р. осягнув Ровальд Амурдсен а іншими чотирьма норвежськими товаришами південний бігун. Це були перші люди, яким поталанило добитись до „найбільше південної точки світа“. В хвилині, коли вони застромили на бігуні норвежський стяг, було погідне морозне полюдне. Колиб не інструменти, ніщо їм на це не казувало, що стоять на південному кінці земської осі. Перед ними лежала непрогадана, гладка як стіл, одноманітна біла площина, що десь далеко, зливалася на обрій в одно з білдоблакитним овидом. Ніде найменшого знаку життя. Глуха тишина. Як каже наш поет: така, що дозвоном давонити. Велика біла мовчанка. Тільки сніг іскрився і видискував при 18 степенях морозу. Щоби пережити цей день і побачити ту картину, Амурдсен затратив два повніські роки. Його експедиція до південного бігуна вибралась а Норвегію в літі 1910 р. До дому повернула в осені 1912 р. Усе це для того, щоби довідатись, що південний бігун знаходиться на гладкій як стіл високогірній, 3.127 м. понад поземом моря, що нема тут ніякої фауни і флори, і щоби справдити припущення, що Антарктида, де справжня велика шеста частина світу. Метеорологи припускають, що в тій частині Антарктиди панують розмірно арівноважені кліматичні умови, без більших зміжних опадів і хуртовин. Якщо ця гіпотеза правдива, і якщо командором Річардом Вирдові пошастить цього року осягнути південний бігун атаком, він мабуть найде на бігуні усе так, як його заалишав Амурдсен 17. грудня 1911, зга. капітан англ. флоту Роберт Ф. Скотт який „спі-

нився“ зі своїми 4 товаришами і осягнув бігун ага. збудоване на ньому норвежське шатро з розвіяним норвежським стягом 32 дні пізніше від Амурдсена. Це був для англійців страшний удар! Скотт ціле життя боровся тільки для одної мрії, мая тільки ту одну ціль, до якої примаував неначе лютатик до місяця: південний бігун. Він влаштував три експедиції, а 1901 р., в 1902—1906 і 1910 р.; його похід до південного бігуна разом з 4 іншими англійськими старшинами, це дивна, страшна гірзна катабазі, поана самовідрачнення, поасати, терпіння — усе це для того, аби застрожити на південному бігуні „Юніон Джека“ — англійський національний стяг! Після десятка літ праці — спізнитись на 32 дні і побачити в тоці своїх змагань стяг короля норвегів, Гаакона VIII! Але це були англійці. Це було законом лицарськості і джентельменства, що вони віддали норвежцям салют і поазвертали — аби більше ніколи до Англії не вернути. Добитись до бігуна вони ще мали спад. Але вернути уже не поталанило. Усі п'ять залишилися на шляху.

II.

Та не тільки води, Капітан Скотт та його товариші, не перші і не останні, що покладали голови за бажання заглянути а найбільше таємні закутки земської природи. Пишучи свої спогади про осягання південного бігуна, Амурдсен вичислює 52 експедиції, що намагались відкрити Антарктиду та здобути південний бігун. Не один корабель був розлавлений серед а. зювих гір і антарктичних кринг, не один апаз жертвою тамошніх диних хуртовин. Десятки, якщо не сотні людей погнули від морозів, невинод. голоду, божевілля, дисентерії — і передовсім, від жаєстрашного ворога усього бігунів: експедиції — від шкорботу. Цюгорічні виправи американця Бірда і канадійців Елєнсона та Уїлкінса вже вчастини це можна зараховувати до істо-

рії відкриття Антарктиди. Від них починається час машини, мінчається роли адобувачи-людини. В історії Антарктиди настала нова доба експлоатації. Одначе ті правдиві, цілі мужі, що на машинною адобували бігуна, але „зрвово власною і власними кістками“, ті люди, що перші покорили Антарктиду, жили перед нашою добою.

Вже адала цікавило людей питання, що аластво діється на кінцях земської осі. Перші правитичі досвіді принесли т. зв. „доба відкриття“. Вже в 1470 р. вибираються португальці а першою експедицією на далекий південь, щоби довідатись, „які краї і люди істнують в околицях південного моря“. Після них, до 1772 року начислюємо 14 експедицій, які діли як поза ріг Доброї Надії не виходили. Одначе разом з ними вертала до Європи дивна легенда про Антарктиду, якусь неприступну таємну землю, що начеб-то десь дал на півдні творить окрему, шесту частину світа. П'ять частин світа вже адобото. Тільки на Антарктиді ще не станула людська нога. Старі книжки оповідають про цю Антарктиду чудні легендарні річі; заводи чоловіки абирає в райдужий серпанок фантазії все те, чого не може адоботи. Тому-то в 1772 р. англійський уряд вислав славного відкривачі і мореплавиця Джеймса Кука, щоби „усталив істнування Антарктиди і апазат придала відомості про істот антарктичного моря“. В 1773 р. Кук аперше перебідав південний підбігуновий круг і агодом осягав найвищу а тодішній історії південну географічну широту: 71° 10! Усталює підчас своєї трирічної експедиції з поанною точністю, що поміж Африкою, Америкю і Австралією та Антарктидою ніякого сполучення немає. Чи істнує Антарктида? На 71° 10 ширини він станув перед рудимим муром а криги і цей перешилод його тригодош кораблі не змоган поконати. Що крилось поза цим залову муром?

(Докінчення буде)

гравня переводила позіція цілий день арештування і ревізії серед учеників тутешніх гімназій і вчительського семінара. Поміж арештованими були й такі ученики, які на другий день мали сидіти до писемної матурі, а яких, завдяки заходам поодиноких осіб, випущено на волю в год 3½ рано, так, що могли приступити до писемної матурі. Першого дня арештовано понад 30 учеників, а на другий день окол 100, але по переслуханню всіх випущено на волю. Поліція робила арештування й ревізії тому, бо довідалася, що пластуни відбували виправи за містом, а доставши в руки спис усіх пластунів, арештувала їх під замітом приналежності до недозволеного товариства та улагоджування збірок без дозволу властей. — Того самого дня відбулася в городським суді в Самборі карна розправа проти 35 седин з Луки за те, що вони зібрались у Народній Домі і без дозволу властей слухали... викладу про шкідливість алкоголю... Обвинувачених боронив адв. д-р Туркенич і мгр. Сліш, субститут адвоката Білинського. Всіх седин увільнено від вини і кари.

СТАНІСЛАВІВ. (Концерт В. Тисяка. — Шевченківське свято). Концерт співак-тенора В. Тисяка, який відбувся у нас дня 16. ц. м. при співучасті піаністки проф. С. Крижанівської, дав нагоду станіславівцям познайомитися з його співом. Гарний голосовий матеріал, оформлений добрим вишколенням, музикальність і точність у відтворенні співних пісень, чиста інтонація та дуже чутлива динаміка дають запоруку, що п. Тисяк встановить в короткій часі як один з кращих наших оперних співаків. Станіславівська публіка, яка від ряду літ з великим зацікавленням слідує за розвитком наших музичних виконавців, і цим разом не завела та виповнилася салю „Сокола“ досить щільно. — Шевченківське свято відбулося у нас в цій році поза звичайним шаблоном і складалося з академії, що відбулася в понеділок дня 20. ц. м. в залі, а ввечері цього ж дня була святкова вистава Театру ім. Тобілевича. Програму академії виповнили співи „Стан. Бояна“ (Заповіт — Вербицького, Минули літа — Січинського, Золотий засів — Стеценка та хор з опери „Утоплена“ — Лисенка), чельо з фортеп'яном (проф. Недільський і проф. Крижанівська), дві деклямації (п. М. Левинська й арт. Блавацький) та промова д-ра Андрія Чайковського. Всі точки програми були виконані як слід і тому концерт пройшов зовсім удачно під мистецьким оглядом. Зокрема промова своїм небуденним змістом викликала у слухачів велике зацікавлення та глибоке враження. Хором проводив проф. Недільський, фортеп'янову частину виконала п. Т. Левинська. — Театр Тобілевича виставив ввечері інсценізацію „Розрита могила“ в обробленні режисера Блавацького при співучасті арт. Боровика (сценічне оформлення) і дир. Сарамати (музична ілюстрація). Твір цей викликав багато більше настрою, як опера Аркаса „Катерина“, котра під оглядом сценічної акції і самої музики є слабим твором і навіть добра гра та солідне сценічне підготування не могли її оживити.

О. З.

Мандрівництво у нас.

Поможім здвинути український захист у Славську!

В Німеччині в 1924 р. користувався мандрівничими захистами 1 мільон молоді! Поляки мають у Карпатах 17 скороніш, одно навіть на Яло в Горганах, а цього року будуть в Горганах ще два. Польські лешетарі мають в самому нашому Славську два захисти. Один з них, будований вже по війні на 300 осіб, викінчує саме львівський спортовий клуб „Чарні“. Миж у цьому Славську не спромоглися навіть на примітивний пам'ятник Миколі Устияновичеві! І доходить до того, що ось саме цього року один з наших пластунів-лешетарів з Ужгороду замандрував, як сам про це пише в „Пластуні“, до Славська, ну — і прийняв його в польському скороніші. От що стрінуло його в галицьким Піємонті!

І стає перед нами питання, чому ми так далеко позаду осталися навіть у наших рідних Карпатах? Чи може не мандруємо? Навпаки! Маємо сотні молоді, що мандрує рік-річно Карпатами, знаємо десятки старших громадян, які знають Карпати немов власну кишеню перед першим. Живе же немало наших мандрівників, що бували в мармарошських Карпатах і ріднинських Альпах. Ми мали своїх мандрівників і масю їх тепер, але вони всі ходили й ходять передовсім для себе; інакше: це незорганізовані мандрівники, чи пак „дикі“. І тому позаси чувалися иружик „Плау“ на провінції і тому не маємо ні одного українського скороніша! З тої також причини молоде покоління сліпо мандрує по Карпатах і без ніякого плану, а тимсамим з невеликим хісном. Тут і причина, що поза кількома сторінками органу „Туристика і краєзнавство“ нічого у нас на цьому полі не зроблено і ми все мусимо користуватися чужим провідником-книжкою. Тому теж наша молодь лине тільки в Гуцульщину і в Горгани, але вже Лемишчина для неї чужа, як чуже їй Поділля з його пам'ятками і красою, як чужі їй Товтри або Гологори.

Хоча вже в 1908 р. поважно думав А. Будиницький про скороніще на Дземброні, справа ця розбилася саме через те, що наші мандрівники не були зорганізовані, а наша інтелгенція, що живе в Карпатах, була менше рухлива від польської, аби могла була допомогти в ділі. Станіславівське т-во „Чорногора“ вдовольалося тим, що робило само для себе мандрівки чи тільки прогульки у верхи Карпат. І коли я вже про щому, то мушу зробити і зловинний притинок на адресу тих наших патріотів з Боршева, які шукали по Львові за товариством, котре заопікувалося печерами в Кривчу... Чейже їм було найближче і найбільш на руку зробити це. Тепер певно винуватий львовян, хоч у тих ні часу ні гроша на це.

Одно відрядне явище у нашому житті треба асем так відмітити. А саме наші зимові мандрівники, згуртовані в „Карпатському Лешетарському Клубі“, провірявши той наш невідрадний стан на своїх мандрівках, вирішили перед кількома роками дійти покищо в Слав-

ську до туристичного захисту. Ним був би він для них зимою, а літом примішував би чи то вакаційну оселю чи то пластуни. Поведе йдуть наші лешетарі до своєї мети, бо мають готівкою 150 доларів, а недавно дістали 200 доларів у дарі від одного з наших чільних громадян. З тою сумою можуть закупити земельну ділячку під власну домівку. Коли збудують? Сподіюся, що ще цього року, коли відозвуться до всіх наших мандрівників (жертви слати до Центрального, Львів, Зіморевича 20, ч. ки. 307). За жертвами на таку домівку промовляють усі вгорі наведені аргументи навіть і до тих, що ніколи не мандрували і мандрувати не будуть.

Blue boy.

Лист до Федакції.

Відносини на почті в Гданську.

Свого часу побивались поляки за свою почту в Данцігу (Гданську), щоб узаконити пересилку пакунків і листів польським громадянам з Польщі до Гданська і навпаки. Тимчасом показується, що персонал польської почти в Гданську не лише не посибили в пересилці, але ще й старяться її пошкодити, наразивши інтересованих на страти. Ось два приклади господарки на польській почті в Данцігу (Р. Р. G.), а таких є багато, лише якось ніхто про них не говорить ані не пише.

Перед роком вислали мені з дому пакунок з харчами, заадресований на П. П. в Гданську, в тій думці, що я там його скоріше дістану. Однак показалося інакше. Я готувався щось пити разів, а все говорили мені, що нема пакунка для мене. По двох тижнях відослали його назавд висилковому з дописком „Adresat się nie zgłaszał“; все було очевидно зіпсоване; до того стягнули з нього коштів заворотної пересилки, котрі аж пізніше на мою рекламацию звернули.

Перед Великоднем ц. р. вислали мені знову пакунок зі святочиним дарунком, по якому я зголосився знову 4 рази і майно за 5-ти разом його одержав. Цим разом пакунок знищено і стовчено так, немов би хто сидів на ньому. Непомогли написи на пакунку „Ostrożnie“, ні офранкування його як вартісного пакунка. Зазначу, що коли я зголосився четвертий раз, то урядовець, у котрого я мав відібрати пакунок, порозумівшись з урядовцем, що мені видав переклад, зробив дописку на перекладі „Zollpflichtig“ і казав мені зголоситися до німецького митового уряду, хіба тільки на те, аби пакунок ще пожевав до найближчого дня в митовім уряді та щоб описав вини знищення пакунка звалити на „Zollamt“. Звідси я відібрав пакунок другого дня, але харчі були вже майже не до вжитку.

Подібний факт міг би подати ще п. Б. пакунок котрого „був у дорозі“ 12 днів.

Нехай ці факти будуть остерогою для всіх тих, що висилають пакунки до Гданська аби не вислали їх на польську почту, а на данцігську, де одержать їх у двох-трьох днях в повнім порядку.

Остан Микитка,
студ. техніки в Данцігу.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

П'ятниця 24-го, г. 7-30 веч. „Леді Іліт“, оперетка.

Субота 25-го, г. 3-30 попол. „Твардовські на Кішчонках“.

Субота 25-го, г. 7-30 веч. „Остання воля“.

Неділя 26-го, г. 3-30 попол. „Княжна Марія“.

Неділя 26-го, г. 7-30 веч. „Паяци“ і „Академія Рустіана“. Виступ Мит. Голіцького (в Панаш).

Малий Театр:

П'ятниця 24-го, г. 7-30 веч. „Кохання без сотника“.

Субота 25-го, г. 7-30 веч. „Кохання без сотника“.

Неділя 26-го, г. 3-30 попол. „Поїзд марає“.

Неділя 26-го, г. 7-30 веч. „Кохання без сотника“.

Кіна.

„Аполло“: „Хатина дядька Тома“.

„Козьмодем'ян“: „Пригоди Брі. Род за Рок“ і „Княжна Дунаєв“.

„Лев“: „Мадан Реканіє“.

„Льон“: „Ас-Каро“ (всі серії).

„Марусенька“: „Сповідь жінки“ і „Весела жіноча моряків“.

„Оазис“: „Неборак“.

„Палац“: „Біла арена“, олімпійські змагання.

„Пан“: „Могилла серед ледників“.

„Пасаж“: „На жовтих водах Янг-Це-Кяну“.

„Уїска“: „Любки“ (Вільма Бані).

„Фатаморган“: „На провесні (Жеромського)“.

„Химера“: „Наречений з танцю“.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає

Панахида за бл. п. С. Петлюру. Відділ Тов. „Український Центральний Комітет“ у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-на відбувається в Сьмто-Юрківській православної церкви при муз. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокойна Літургія і Панахида по бл. п. Голові Директорії і Головіні Отаміні Військ Української Народної Республіки Симоні Петлюрі Літургію і панахиду за всіх полаганих за волю України відсілає хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. Права Товариства.

1-3

Інуама-тінки „MICHELIN“ поручає фабричний склад ВИТОВА ТРАНДА Львів, вулиця Польського 2. Телефон 8-43.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, брилянти і перли Домбровської-Розважівської, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 13-6 34-2

НА ПРОДАЖ передвесняна малоуживана дуже практична комбінована косарка марки „Алірада“ зі всіма додатками за 70 ам. доларів. Зголошення прийматиме п. Євгенія Стернюкова, Пустомити Іосо. 2063 3-5

ГДИННИКИ тільки найліпших фабриг прейціпії продає за готівку і на рати від десятих літ з найліпшою стороною авіація фірма Іван Зельтенрайх, Львів, па. Марійська ч. 5. 3 169-2

ДОВІНА. ОДНА кімната з кухнею без обстановки (сентуально) з собою перадою) на під літо від 1-го червня у Старому Самборі. 1082 1-1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає

Спеціаліст медич. леріа. серця і нирок

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересилання Рентгеном. (3-3)

КУПИМО:

ІСТОРІЮ УКРАЇНИ-РУСІ

Грушевського,

том 6-ий, 7-ий, 8-ий.

Літ. Наук. Вістник: 1898, 1899

Книгарня ім. Шевченка. Львів.

2004 Ринок 10.

Важне для літників!

Бюро мешкань для літників в Косові посередничить у вищомованню мешкань і у ділянці всіх інформацій.

2017

За редакцію відповідає Василь Мудий.

Чидіє Вилановича Спілка „Діло“.

В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.